

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGO ODJELJENJE

PREDMET KIPS DOO I DREKALOVIĆ protiv CRNE GORE

(Predstavka br. 28766/06)

PRESUDA

(Pravično zadovoljenje)

Član 41 • Materijalna šteta • Izmakla dobit zbog odbijanja nadležnih organa da izdaju građevinsku dozvolu za tržni centar • Procjena gubitka na osnovu dobiti sličnog tržnog centra koji je izgrađen umjesto prvobitno planiranog

STRAZBUR

22. oktobar 2019. godine

PRAVOSNAŽNA

15. april 2020. godine

Ova presuda je pravosnažna u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije. Može biti predmet redakcijske izmjene.

U predmetu KIPS DOO i Drekalović protiv Crne Gore,

Evropski sud za ljudska prava (Drugo odjeljenje), na zasjedanju Vijeća u sastavu:

Robert Spano, *predsjednik*,
Marko Bošnjak,
Valeriu Grițco,
Egidijus Kūris,
Ivana Jelić,
Arnfinn Bårdsen,
Saadet Yüksel, *sudije*,

i Hasan Bakırcı, *zamjenik registrara odjeljenja*,

Nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost održanoj 1. oktobra 2019.godine,

donosi sljedeću presudu, koja je usvojena tog dana:

POSTUPAK

1. Predmet je pokrenut predstavkom (br. 28766/06) koju su Sudu protiv Crne Gore, na osnovu člana 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: „Konvencija”) podnijeli KIPS DOO, kompanija sa sjedištem u Crnoj Gori (u daljem tekstu: „prvi podnosilac predstavke”), i g-din Risto Drekalović, državljanin Crne Gore (u daljem tekstu: „drugi podnosilac predstavke”) 16. jula 2006. godine. Drugi podnosilac predstavke je osnivač, izvršni direktor i vlasnik 99,2698 % akcija prvog podnosioca predstavke.

2. U presudi donijetoj 26. juna 2018. godine (u daljem tekstu: „glavna presuda”), Sud je utvrdio, *inter alia*, povredu člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog odbijanja tužene države da izda prvom podnosiocu predstavke građevinsku dozvolu za tržišni centar (vidjeti stavove 130-137 glavne presude).

3. U smislu člana 41 Konvencije, prvi podnosilac predstavke je prvobitno tražio 30,764,542.22 eura na ime materijalne štete: 30,000,000 eura na ime izmakle dobiti “za period od 2005.godine do neodređenog perioda u budućnosti”, i ostatak na račun troškova za građevinsku dozvolu, pripremnih radova za izgradnju, građevinski materijal, robe za tržišni centar, usluge agencije za odnose sa javnošću, upotrebu reklamnog prostora u dnevnim novinama i štampu brošura. Kao dokaz uz zahtjev na ime izmakle dobiti prvi podnosilac predstavke je dostavio izvještaj koji je pripremila KPMG, međunarodna mreža firmi koje pružaju revizijske, poreske i finansijske konsultantske usluge. U izvještaju su predočena tri različita scenarija poslovnog uspjeha planiranog tržišnog centra. U zavisnosti od scenarija izmakla dobit je varirala između otprilike 23,000,000.00 eura i 37,000,000.00 eura, a prosjek je bio otprilike 30,000,000.00 eura.

4. Obzirom da pitanje primjene člana 41 Konvencije nije bilo spremno za odlučivanje u pogledu tačnog iznosa materijalne štete, Sud je zadržao navedeno pitanje i pozvao Vladu i prvog podnosioca predstavke da dostave, u roku od tri mjeseca od pravosnažnosti glavne presude, svoja pismena izjašnjenja o tom pitanju i, konkretno, da obavijeste Sud o bilo kakvom dogovoru koji mogu postići (stav 146 glavne presude, i tačka 6 izreke glavne presude). Istovremeno, Sud je dosudio nematerijalnu štetu drugom podnosiocu predstavke, a troškove i izdatke podnosiocima predstavke zajedno.

5. U dopisu od 5. oktobra 2018. godine Sud je obavijestio prvog podnosioca predstavke da je za dostavljanje izjašnjenja koje se odnosi na pravično zadovoljenje ili kojim se, ako je to njegova namjera, izričito potvrđuju prethodno dostavljeni zahtjevi, određen rok od tri mjeseca. U dopisu je još navedeno da ukoliko ne dobije odgovor u predviđenom roku, Sud može smatrati da se prećutno odrekao zahtjeva koje je prethodno dostavio.

6. Prvi podnosilac predstavke i Vlada su dostavili izjašnjenja u predviđenom roku koji je produžen, nakon što prijateljsko poravnanje nije nije postignuto.

PRAVO

7. Član 41 Konvencije propisuje:

“Kada Sud utvrdi povredu Konvencije ili protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj strani.”

A. Šteta

1. *Podnesci stranaka*

(a) Prvi podnosilac predstavke

8. U novom nizu izjašnjenja prvi podnosilac predstavke je naveo da je njegova izmakla dobit iznosila „najmanje” 39,558,137.18 eura. Takođe je naveo da zatezna kamata treba biti obračunata na ovaj iznos, zasnovano na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena. Kao dokaz za svoj zahtjev, prvi podnosilac predstavke je dostavio novi izvještaj od 15. januara 2019. godine koji je sačinio Centar za forenzička istraživanja, sa sjedištem u Novom Sadu (Srbija). Osnov za obračun je bila dobit TC Cijevna tržnog centra (vidjeti stav 56 glavne presude) u periodu između 2008. i 2018. godine nakon oporezivanja, uvećana za 11% zbog razlike u veličini tržnog centra:

- 5,934,164.20 eura u 2008. godini;
- 2,417,263.33 eura u 2009. godini;

- 1,172,056.00 eura u 2010. godini;
- 1,925,952.12 eura u 2011. godini;
- 1,842,311.73 eura u 2012. godini;
- 2,309,708.45 eura u 2013. godini;
- 1,797,648.29 eura u 2014. godini;
- 920,525.59 eura u 2015. godini;
- 2,281,219.57 eura u 2016. godini;
- 3,353,463.20 eura u 2017. godini;
- 3,735,496.32 eura u 2018. godini.

9. U izvještaju je takođe navedeno da je dobit TC Cijevna u periodu između 2008. i 2018. godine, nakon oporezivanja, bez uvećanja od 11%, bila kako slijedi:

- 5,346,093.87 eura u 2008. godini;
- 2,177,714.71 eura u 2009. godini;
- 1,055,906.31 eura u 2010. godini;
- 1,735,092.00 eura u 2011. godini;
- 1,659,740.29 eura u 2012. godini;
- 2,080,818.42 eura u 2013. godini;
- 1,619,502.96 eura u 2014. godini;
- 829,302.33 eura u 2015. godini;
- 2,055,152.76 eura u 2016. godini;
- 3,021,138.01 eura u 2017. godini;
- 3,365,312.00 eura u 2018. godini.

10. U izvještaju je naročito navedeno da je površina TC Cijevna iznosila 5,516 m², dok je površina prvobitno planiranog tržnog centra trebala da bude 6,131 m². S obzirom na to da bi prvobitno planirani tržni centar bio 11% veći, iznos izmakle dobiti je prema tome uvećan za 11%. Prilikom obračuna nije uzeta u obzir razlika u lokaciji, iako je smatrano da je lokacija za planirani tržni centar bolja budući da je bliža centru grada. U izvještaju se pretpostavlja da dobit planiranog tržnog centra u 2006. i 2007. godini ne bi bila manja od dobiti TC Cijevna u 2008. godini, a to je 5,346,093.87 eura (nakon oporezivanja) uvećano za 11% (588,070.33 eura), tako iznoseći do 5,934,164.20 eura godišnje.

11. Prvi podnosilac predstavke u svom podnesku nije isticao bilo koji drugi vid materijalne štete koje je prethodno zahtijevao (vidjeti stav 3 gore).

(b) Vlada

12. Vlada je dostavila da je TC Cijevna tržni centar veći i navela da je ta lokacija značajno bolja od one gdje je prvi podnosilac predstavke prvobitno planirao da gradi tržni centar. Konkretno, prvobitna lokacija bi zahtijevala dodatnih 6.2 miliona eura ulaganja u neophodnu infrastrukturu (uključujući saobraćajnu signalizaciju, uličnu rasvjetu, vodovod, kanalizaciju i tako dalje), i ne bi bilo mogućnosti za dalje širenje, zbog okolnih ulica i nekretnina koje su u svojini drugih lica. TC Cijevna, sa druge strane, je izgrađen pored

magistrale koja spaja Luku Bar i centar grada Podgorice, nastavljajući se do granice sa Srbijom i Albanijom. Takođe je u potpunosti opremljen sa neophodnom infrastrukturom i pored njega se nalaze drugi objekti u vlasništvu prvog podnosioca predstavke, pa se tako optimizuju troškovi skladištenja i logistike. Postoji 9,000 m² parking mjesta, što sve nije moglo biti postignuto na prvobitnoj lokaciji.

13. U pogledu izmakle dobiti Vlada je navela da prvi podnosilac predstavke nije bio lišen svog poslovanja, i da je nastavio sa funkcionisanjem, kao lider na tržištu, tokom perioda od 2006. do 2018. godine. Jedino u periodu između 1. januara 2006. i 31. decembra 2007. godine nije imao dobit od planiranog tržnog centra. Nakon tog perioda, drugi tržni centar je poslovao, tako umanjujući štetu. Osim toga, prema studiji Američkog Instituta za sertifikovane javne računovođe o računanju izmakle dobiti, čije relevantne djelove je dostavila Vlada, prvi podnosilac predstavke je imao dužnost da sam preduzima mjere radi umanjenja štete. U svakom slučaju, određeni troškovi i izdaci, kao što su troškovi agencije za odnose sa javnošću, troškovi medijskog prostora, štampa brošura i tako dalje, nisu imali uzročnu vezu sa utvrđenim povredama.

2. Ocjena Suda

14. Sud podsjeća da presuda u kojoj je utvrdio povredu Konvencije ili Protokola uz nju nameće pravnu obavezu tuženoj državi da prekine kršenje i da ispravi posljedice istog na način da, u mjeri u kojoj je to moguće, situaciju vrati kakva je bila prije kršenja (vidjeti, između ostalih, *Maharramov protiv Azerbejdžana*, (pravično zadovoljenje), br. 5046/07, stav 12, 9. maj 2019. godine; *Hunguest Zrt protiv Mađarske* (pravično zadovoljenje), br. 66209/10, stav 15, 16. januar 2018. godine.; i *Bittó i drugi protiv Slovačke* (pravično zadovoljenje), br. 30255/09, stav 20, 7. jul 2015. godine). Ako nacionalno pravo ne dozvoljava odštetu ili dozvoljava samo djelimičnu odštetu, član 41 Konvencije daje ovlašćenja Sudu da pruži oštećenoj strani pravično zadovoljenje za koje smatra da je odgovarajuće.

15. Zahtjev prvog podnosioca predstavke za izdavanje građevinske dozvole za prvobitno planirani tržni centar je odbijen zato što prvi podnosilac predstavke nije ispunio dva uslova: (a) da kupi susjednu katastarsku parcelu, koja je pripojena njegovom zemljištu izmijenjenim urbanističkim planom, i (b) da plati naknadu za komunalno opremanje građevinskog zemljišta. Podnosioci predstavke su podnijeli zahtjeve nadležnim lokalnim organima već u januaru 2005. godine da kupe susjednu katastarsku parcelu. Nakon nekoliko vraćanja na ponovni postupak o zahtjevu se i dalje odlučivalo u junu 2017. godine. Zahtijevali su takođe da relevantni nadležni organi izvrše obračun naknade za komunalno opremanje njihovog građevinskog zemljišta, ali je njihov zahtjev odbijen. U sudskom postupku koji je uslijedio, sudovi su presudili u korist podnosioca predstavke i nadležni organi su izvršili obračun naknade u 2008. godine. Do tog trenutka je, međutim, zahtjev za izdavanje

građevinske dozvole već bio odbijen (vidjeti stavove 17-47 i 130-137 glavne presude).

16. Sud prvo primjećuje da prvi podnosilac predstavke nije prvobitno planirao da gradi TC Cijevna tržni centar. Izgrađen je zato što prvom podnosiocu predstavke nije izdata građevinska dozvola za prvobitno planirani tržni centar i zasnovan je na istim urbanističkim planovima. Stoga Sud smatra da je TC Cijevna izgrađen umjesto prvobitno planiranog tržnog centra. S obzirom na to da je TC Cijevna otvoren na samom kraju 2007. godine, što stranke nisu osporavale, Sud smatra da je prvi podnosilac predstavke zapravo pretrpio izmaklu dobit jedino u 2006. i 2007. godini.

17. Sud dalje primjećuje da se površina prvobitnog tržnog centra razlikovala od jednog dokumenta do drugog. Dok je izvorni plan ukazivao na površinu od 4,054 m², relevantno rješenje o lokaciji i relevantni urbanističko tehnički uslovi predstavili su površinu od 4,704 m². KPMG izvještaj koji su dostavili podnosioci predstavke upućivao je na površinu od 6,131 m², navodeći u isto vrijeme da bi to bila ukupna površina i planiranog tržnog centra i administrativnih kancelarija.

18. Iako su KPMG i naknadni izvještaji ukazivali da TC Cijevna ima površinu od 5,516 m², primijećeno je da nijedan od zvanično izdatih dokumenata koji se nalaze u spisima predmeta ne ukazuje na ovu površinu. Njegove dimenzije se takođe razlikuju od jednog dokumenta do drugog. Međutim, proizilazi iz spisa predmeta da je njegova konačna površina naizgled slična onoj prvobitno planiranog tržnog centra, za koji prvi podnosilac predstavke nikada nije dobio građevinsku dozvolu.

19. Dalje je primijećeno da je TC Cijevna bliži magistrali nego prvobitno planirani tržni centar, ali da je dalji od centra grada i da je tada bio udaljen od prigradskih naselja u okolini Podgorice. Sud ne može spekulirati na kojoj bi lokaciji poslovanje bilo pogodnije i stoga ostvarivana veća dobit, uključujući i to da li razlike u kvalitetu lokacije i površini dva tržna centra isključuju jedna drugu. Stoga će Sud uzeti u obzir dobit TC Cijevna kao osnov za procjenu izmakle dobiti planiranog tržnog centra, bez ikakvog smanjenja ili uvećanja mogućih razlika u njihovoj veličini ili lokaciji.

20. Budući da TC Cijevna tržni centar nije radio 2006. godine i najvećim dijelom 2007. godine (to jest, do 21. decembra 2007. godine) Sud mora, kao osnovu za stvarni pretrpljeni gubitak, poći od procjene kolika bi njegova dobit najvjerovatnije bila da je izgrađen ranije (vidjeti stav 9 gore), Sud smatra jedino pravičnim da uzme prosječni iznos kao pretpostavljenu dobit po godini, konkretno 2,267,797.60 eura. S obzirom na to da je prvi podnosilac predstavke samo pretrpio gubitak dobiti za period od dvije godine, 2006. i 2007., ukupno se radi o iznosu od 4,535,595.20 eura.

21. Kako prvi podnosilac predstavke nije navodio druge vidove materijalne štete, bilo izričito ili upućivanjem na njegov raniji zahtjev u tom smislu (vidjeti stavove 3, 8 i 11 gore), Sud smatra da se odrekao svog zahtjeva u tom smislu (vidjeti stav 5 gore), i ne dosuđuje mu naknadu po tom osnovu.

B. Kamata

22. Sud smatra da je primjereno da kamatna stopa bude zasnovana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena.

IZ TIH RAZLOGA, SUD, JEDNOGLASNO,

1. Utvrđuje

- (a) da tužena država treba da plati prvom podnosiocu predstavke, u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti ove presude, u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, iznos od 4,535,595.20 eura (četiri miliona pet stotina i trideset pet hiljada pet stotina i devedeset pet eura i dvadeset centi) na ime materijalne štete, uvećan za bilo koje poreze koji se mogu naplatiti;
- (b) da će se od dana isteka gore pomenuta tri mjeseca do dana isplate na gore navedeni iznos obračunavati kamata koja je jednaka najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena;

2. Odbija ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnim zadovoljenjem.

Sačinjeno na engleskom jeziku, u pisanoj formi 22. oktobra 2019.godine, na osnovu Pravila 77 stav 2 and 3 Poslovnika Suda.

Hasan Bakirci
zamjenik registrara

Robert Spano
predsjednik